

ONDERWJS **raad**

Zicht op een macrodoelmatig opleidingsaanbod

Toelichting advies op ORD, Brussel

31 mei 2013

Aanleiding

Zelfsturing leidt niet in alle gevallen tot een afgewogen aanbod

Opleidingsaanbod sluit in sommige gevallen niet goed aan op de vraag van deelnemers en de (toekomstige) arbeidsmarkt. Daarnaast is het aanbod niet altijd efficiënt georganiseerd

1. Informatie over studiekeuze kan beter
2. Enkele opleidingen met beperkt arbeidsmarktperspectief
3. Veel kleine opleidingen

Afgestudeerden met spijt

Sector en opleidingsniveau	Spijt van opleiding
Mbo groen	18,6%
Mbo techniek	17,9%
Mbo sociaal-cultureel	18,0%
Mbo gezondheidszorg	13,1%
Mbo economie	22,8%
Hbo onderwijs	12,2%
Hbo sociaal-cultureel	23,0%
Hbo groen	24,4%
Hbo techniek	13,2%
Hbo paramedisch	11,6%
Hbo economie	26,3%
Wo letteren en sociaal-cultureel	15,5%
Wo groen	23,0%
Wo techniek	11,2%
Wo medisch	6,5%
Wo economie en recht	12,9%

Bron: Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt, 2011.

Perspectieven na afstuderen

Sector en opleidingsniveau	Werkloosheid 1,5 jaar na afstuderen	Baan onder niveau 1,5 jaar na afstuderen
Mbo groen	7,7%	25,9%
Mbo techniek	9,0%	17,0%
Mbo sociaal-cultureel	5,5%	13,9%
Mbo gezondheidszorg	2,7%	8,2%
Mbo economie	11,0%	27,2%
Hbo onderwijs	4,7%	8,0%
Hbo sociaal-cultureel	8,1%	30,1%
Hbo groen	8,8%	23,5%
Hbo techniek	4,7%	15,0%
Hbo paramedisch	2,5%	18,7%
Hbo economie	6,3%	22,8%
Wo letteren en sociaal-cultureel	6,7%	43,1%
Wo groen	6,9%	36,6%
Wo techniek	4,4%	32,7%
Wo medisch	1,7%	2,9%
Wo economie en recht	6,5%	34,0%

Bron: Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt, 2011.

Arbeidsmarktperspectief

Sector en opleidingsniveau	Arbeidsmarktperspectief 2011-2016
Mbo groen	goed
Mbo techniek	goed
Mbo sociaal-cultureel	redelijk
Mbo gezondheidszorg	goed
Mbo economie	matig
Hbo onderwijs	goed
Hbo sociaal-cultureel	matig
Hbo groen	redelijk
Hbo techniek	goed
Hbo paramedisch	goed
Hbo economie	matig
Wo letteren en sociaal-cultureel	goed
Wo groen	matig
Wo techniek	goed
Wo medisch	zeer goed
Wo economie en recht	matig

Bron: Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt, 2011.

Veel kleine opleidingen

mbo

- 28% van de 4800 opleidingslocaties heeft minder dan 18 deelnemers
- 19 opleidingen hebben op landelijk niveau minder dan 18 leerlingen

ho

- 10% van de 1300 bacheloropleidingen heeft minder dan 50 deelnemers
- Beperkt aantal unieke opleidingen

Adviesvraag

Hoe kan de macrodoelmatigheid van het opleidingsaanbod in mbo en ho worden verbeterd?

Is daarbij een toekomstbestendige aanpak denkbaar die een balans vindt tussen:

1. Vraag van individuele deelnemers (studiekeuze)
2. Vraag van de arbeidsmarkt (inhoud opleidingen)
3. Financiële haalbaarheid van de bekostiging (efficiëntie)

Advies

Zicht op macrodoelmatigheid verbeteren: indicatoren als handvat voor deelnemers, instellingen en overheid

- Verantwoording aan overheid op basis van knipperlichtnormen
- Verbeter studiekeuze-informatie aan deelnemers
- Licentiesysteem voor unieke kleine opleidingen

Aanbeveling 1

Verantwoording aan overheid op basis van knipperlichtnormen

Alleen in die gevallen dat knipperlichtnormen suggereren dat macrodoelmatigheid mogelijk een probleem is

- Publicatie van knipperlichtnormen
- Verantwoording door instellingen
- Rol overheid: voorzien in procedure voor beslechten geschillen en ingrijpen indien nodig

Knipperlichtnormen

Voorbeelden van mogelijke knipperlichtnormen

- Aantal deelnemers opleiding in relatie tot het aantal soortgelijke opleidingen in land (ho) of regio (mbo)
- Werkloosheid afgestudeerden (inhoud)
- Percentage afgestudeerden met baan op niveau (inhoud)
- Percentage deelnemers dat van opleiding verandert (studiekeuze)
- Percentage afgestudeerden met spijt (studiekeuze)

Aanbeveling 2

Verbeter studiekeuze-informatie aan deelnemers

- Verplichten studiebijsluiter in mbo en ho
- Rekening houden met arbeidsmarktrelevantie op lange termijn
- Meer aandacht voor loopbaanoriëntatie en –begeleiding in voortgezet onderwijs

Aanbeveling 3

Licentiesysteem voor unieke kleine opleidingen

- Organiseer licentiesysteem voor unieke en maatschappelijk relevante kleine opleidingen
- OV-kaart voor deelnemers unieke mbo-opleidingen
- Meldingsplicht voor opheffen opleidingen

Beleidsreactie OCW (1)

Brief aan Tweede Kamer in april 2013

- Sterke nadruk op aansluiting arbeidsmarkt
- Met name overname aanbevelingen voor mbo
- In ho blijft focus op macrodoelmatigheid nieuwe opleidingen

Beleidsreactie OCW (2)

- Verbetering studiekeuze-informatie mbo en ho
- Regionale afstemming van opleidingsaanbod in mbo, verantwoording op basis van knipperlichtnormen. Verscherpte handhaving zorgplicht arbeidsmarktperspectief.
- Sectorale verkenningen opleidingsaanbod ho. Restrictieve toelating nieuwe opleidingen.
- Pilots met licenties voor kleinschalige unieke opleidingen in mbo. Positie unieke kleine opleidingen in ho aan de orde in sectorplannen, verantwoordelijkheid bij instellingen.

ONDERW | **JS raad**

Nassaulaan 6 – 2514 JS Den Haag

www.onderwijsraad.nl